

SÄRSKILD SKILJEDOM

29.3.05
T 2297-05:0903
2

meddelad i Stockholm den 27 december 2004

i Stockholms Handelskammares Skiljedomsinstituts mål F (067/2004)

KÄRANDE

Johan af Klint, [REDACTED]

Ombud: Advokaten John Nordlund och jur. kand. Johan Svahn, Advokatfirman
Glimstedt, Box 16108, 103 22 STOCKHOLM

SVARANDE

1. Erik Hedlund, [REDACTED]

2. Anders Brahme, [REDACTED]

Ombud för 1 och 2: Advokaten Mats Emthén, Advokatfirman Carler, Box 7557,
103 93 STOCKHOLM

3. Bengt K. Lind, [REDACTED]

4. Peder Näfstadius, [REDACTED]

Ombud för 3 och 4: Advokaten Hans Ahlstedt, Hans Ahlstedt Advokatbyrå AB,
Häggvägen 3, 619 35 TROSA

SKILJEMAN

Justitierådet Bo Svensson

SAKEN

Avtalsvite; nu fråga om talerätt

Kärande
i biten
mär-

INLEDNING

Johan av Klint påkallade den 9 juli 2004 skiljeförfarande hos Skiljedomsinstitutet och anförde bl.a.: Johan af Klint, Erik Hedlund, Anders Brahme, Bengt Lind och Peder Näfstadius bildade tillsammans med andra den 22 november 2001 bolaget RayTherapy AB (numera efter namnändring RayTherapy Scandinavia AB, nedan kallat RayTherapy) för att utveckla, tillverka och marknadsföra utrustning och system inom radioterapi. Samma dag ingicks ett aktieägaravtal benämnt "Konsortialavtal" mellan Johan af Klint, Erik Hedlund, Anders Brahme, Bengt Lind och Peder Näfstadius. I avtalet förband sig parterna att i alla hänseenden efter förmåga lojalt stödja bolaget i dess strävanden och att under avtalstiden och en tid av tre år därefter avhålla sig från att direkt eller indirekt bedriva någon som helst verksamhet som konkurrerar eller kan komma att konkurrera med bolagets verksamhet eller att i övrigt i någon form medverka i eller stödja sådan konkurrerande verksamhet. Om någon part bröt mot konsortialavtalet och inte vidtog rättelse inom 60 dagar från det att avtalsbrottet påtalades av part, skulle den felande parten till bolaget erlægga ett vite på 100 000 kr för varje sådant tillfälle, om någon av de övriga parterna begärde det. – Någon gång efter den 17 juni 2003 beslutade styrelsen för RayTherapy – i vilken styrelse då ingick Erik Hedlund, Anders Brahme, Bengt Lind och Peder Näfstadius – att avyttra fyra patent/patentansökningar för GEM- och LADAR-teknologier samt skulder till Karolinska Institutet och därmed tillhörande aktiverad utveckling till två bolag RayTherapy Positioning AB och RayTherapy Imaging AB. Patent/patentansökningarna värderades till bokfört värde (upparbetade patentkostnader) vid överlåtelsen. RayTherapy Positioning och RayTherapy Imaging var inte dotterbolag eller på annat sätt relaterade till RayTherapy. I september 2003 gick Erik Hedlund, Anders Brahme, Bengt Lind och Peder Näfstadius via AktieTorget i Uppland AB ut med ett emissionsmemorandum i vilket hänvisades till vissa investeringsmemoranda som upprättats för RayTherapy, RayTherapy Imaging, samt RayTherapy Positioning. I dessa investeringsmemoranda hade patent/patentansökningarna för GEM- och LADAR-teknologierna åsatts värden om 29 milj. kr resp. 11 milj. kr.

Johan avKlint gör i skiljemålet gällande att svarandenas förfarande att förvärva och ombilda två lagerbolag för att kommersiellt exploatera de patent som RayTherapy ägde utgör uppenbara brott mot konsortialavtalets konkurrensklausul och även mot lojaliteten i övrigt i avtalsförhållandet. Att nyttja RayTherapys namn på de två ombildade bolagen, som ej ingår i RayTherapy-koncernen, och därigenom snylta på RayTherapys rykte och renommé, utgör även det brott mot avtalets föreskrifter om lojalitet och icke-konkurrens. Slutligen utgör styrelsebeslutet att till grova underpriser överföra för RayTherapys väsentliga tillgångar till dessa två konkurrerande bolag också brott mot konsortialavtalet. Envar av de fyra svarandena har alltså enligt Johan av Klint begått sex brott mot konsortialavtalet.

RayTherapy har numera gått i konkurs. Konkursförvaltaren har överlåtit den rätt bolaget kan ha till vite på grund av konsortialavtalet till Johan av Klints helägda aktiebolag Norvenco, vilket bolag i sin tur har överlåtit denna rätt på Johan af Klint.

Johan af Klint yrkar att skiljemannen förpliktar envar av svarandena att utge avtalsenligt vite om 600 000 kr, i första hand till Johan af Klint och i andra hand till RayTherapys konkursbo. För det fall skiljemannen ej finner att vite skall utgå helt eller delvis yrkar han att svarandena solidariskt skall utge skadestånd till honom med 2 400 000 kr, från vilket belopp skall avräknas vad han i skiljedomen tillerkänns i form av vite. På utdömt belopp yrkar Johan af Klint ränta enligt 6 § räntelagen från dag för delfäende av K 1 tills betalning sker. Därutöver yrkar han att svarandena solidariskt skall utge ersättning för samtliga kostnader i samband med skiljedomsförfarandet, kärandens ombudskostnader samt övriga omkostnader i skiljemålet.

Svarandena bestrider Johan af Klints yrkanden i huvudsaken samt beträffande rättegångskostnader m.m. Inget belopp kan vitsordas såsom skäligt i och för sig. Svarandena har anmält att de avser att framställa ett kvittningsyrkande av innebörd att deras fordringar mot RayTherapy skall avräknas från Johan af Klints fordran på

grund av konsortialavtalet. De yrkar ersättning för egna rättegångskostnader och kostnader för skiljeförfarandet.

SKILJEFÖRFARANDET

Skiljedomsinstitutet hänsköt den 16 september 2004 målet till skiljemannen att handläggas enligt reglerna för förenklat skiljeförfarande (skiljedomsreglerna).

Sedan skiljemannen och Stockholms tingsrätt behandlat ett av Johan af Klint den 17 september 2004 framställt editionsyrkande, beslutade Skiljedomsinstitutet den 16 november 2004, efter framställning av skiljemannen, att förlänga tiden för meddelande av skiljedom till utgången av januari 2005. Samma dag förordnade skiljemannen om skiftväxlingen i skiljemålet.

Den 29 november 2004 inkom Johan af Klint med K 1.

Den 6 december 2004 inkom Hans Ahlstedt och Mats Emthén med var sin skrift (S 1) för Bengt K. Lind och Peder Näfstadius resp. Erik Hedlund och Anders Brahme. I skrifterna, som är nästan likalydande, framställdes yrkanden om att Johan af Klints talan skall avvisas eller, i andra hand, att käromålet skall ogillas på grund av att Johan af Klint inte har styrkt sin behörighet att föra talan i målet. De yrkade att skiljemannen meddelar dom enligt 29 § skiljedomsreglerna rörande frågan huruvida Johan af Klint är behörig att föra talan i målet.

Sedan Johan af Klint förklarar att han inte har något att invända mot att avvisningsfrågan avgörs genom mellandom beslutade skiljemannen att behandla frågan om Johan af Klints behörighet att föra talan i målet i en särskild skiljedom.

YRKANDEN

Svarandena yrkar att käromålet avvisas i sin helhet. I vart fall skall Johan af Klints yrkande om skadestånd avvisas. Om käromålet inte avvisas yrkar svarandena att det ogillas på den grunden att Johan af Klint inte är behörig att föra talan.

Johan af Klint bestrider svarandenas yrkanden.

PARTERNAS ARGUMENTATION

Svarandena

Avvisning

Som grund för avvisningsyrkandet rörande Johan af Klints talan om vite anför svarandena att hans talan rör annans, nämligen konkursboets, rätt till vite.

Omständigheterna är inte sådana att hans talan kan tillåtas. Käromålet skall därför avvisas i den delen. I den mån Johan af Klints påstådda förvärv – via Norvenco – av konkursboets rätt till vite skulle medföra att hans talan inte anses röra annans rätt, bör Johan af Klints åberopande av förvärvet anses som en otillåten taleändring, varför talan om vite att utgivas till honom skall avvisas med stöd av 18 § skiljedomsreglerna. Johan af Klints yrkande om skadestånd innefattar enligt svarandena en olovlig taleändring och bör avvisas med stöd av 18 § skiljedomsreglerna.

Till utveckling av sin talan om avvisning anför svarandena bl.a.: Johan af Klint har i påkallelsekriften yrkat förpliktande för Bengt Lind och Peder Näfstadius att utge ersättning till Norvenco i form av vite, vartill Norvenco förvärvat rätt av konkursboet. Härefter har Johan af Klint fört talan för egen räkning under åberopande av att han förvärvat Norvencos rätt. Johan af Klints talan rör annans rätt, nämligen konkursboets rätt till vite. En sådan talan är inte tillåten utan skall avvisas om inte speciella omständigheter föreligger. Sådana omständigheter föreligger inte (jfr NJA 1984 . 215). Skulle Johan af Klint anses ha övertagit konkursboets rätt och detta förhållande i sin tur anses medföra att talan inte längre rör annans rätt, bör Johan af

Klints åberopande av förvärvet inte tillåtas. Fråga är då om en taleändring som starkt ändrat förutsättningarna för skiljemannens prövning i förhållande till vad som framgick av påkallelsekriften. - Enligt 18 § skiljedomsreglerna får part ändra sin talan om denna efter ändringen fortfarande omfattas av skiljeavtalet och skiljemannen inte anser det olämpligt med hänsyn till tidpunkten för taleändringen, den olägenhet som orsakas motparten samt omständigheterna i övrigt. - I påkallelsekriften, som skall ligga till grund för skiljeförfarandet, yrkade Johan af Klint förpliktande för envar av Anders Brahme, Erik Hedlund, Peder Näfstadius och Bengt Lind att utge avtalsenligt vite till Norvenco om 600 000 kr motsvarande sex avtalsbrott om 100 000 kr vardera. - I K 1 har Johan af Klint yrkat att det sammanlagda vitet om 600 000 kr i fråga om envar svarande skall utges i första hand till honom och i andra hand till konkursboet. Dessa yrkanden skall, liksom yrkandet om utgivande av vite till Johan af Klint själv, enligt svarandenas mening avvisas. - I sista hand har Johan af Klint yrkat att svarandena i stället för vite soldariskt med övriga svarande skall utge *skadestånd* med ett belopp om 2 400 000 kr jämte ränta. Detta nya yrkande vilar på helt ny grund och skall avvisas. Johan af Klint åberopar i detta fall en honom själv direkt tillkommande rätt till ersättning, vilket avviker från den ursprungliga talan. Yrkandet om skadestånd grundar sig på rättsfakta som på avgörande sätt avviker från vad som åberopats till stöd för yrkandet om vite. Anspråket har framställts genom ett yrkande om solidariskt betalningsansvar vilket får anses medföra att Johan af Klint mot svarandena åberopat åtgärder vidtagna av övriga svarande. - De nya yrkandena med åtföljande nya grunder har införts sent i processen. Med hänsyn till de olägenheter som taleändringarna förorsakar svarandena, den sena tidpunkt vid vilken de gjorts samt med beaktande av övriga omständigheter finns det inte anledning för skiljemannen att tillåta de av Johan af Klint gjorda taleändringarna enligt K 1.

Ogillande grund av bristande behörighet

Till utveckling av sin talan rörande ogillande av käromålet på grund av bristande behörighet anför svarandena: Enligt ett avtal av den 18 oktober 2001 har Norvenco, och inte Johan af Klint, tilldelats aktier i RayTherapy. Johan af Klint är därmed inte

aktieägare och kan därför inte föra talan om avtalsbrott. För det fall Johan af Klint anses vara aktieägare har han i vart fall inte förvärvat någon självständig rätt eller någon rätt som går utöver vad som tillkommit Norvenco.— Om Johan af Klint skulle betraktas som part enligt konsortialavtalet kan han inte föra talan om brott mot detta efter bolagets uppsägning av den 14 oktober 2002. Genom uppsägningen upphörde avtalet av den 18 oktober 2001, vilket fick till följd att avtalade prestationer, däribland tilldelningen av aktier, skulle återgå. Johan af Klint är i vart fall därefter inte längre aktieägare. Genom att återlämna konfidentiellt material samt avgå ur styrelsen har Johan af Klint godtagit att avtalet upphört. — Svarandena gör gällande att konkursförvaltaren inte har haft befogenhet att överlåta rätten till vite. Bestämmelsen om att vitet skall erläggas till RayTherapy är inte helt klar till sitt egentliga syfte. Den kan dock inte anses innefatta en självständig rätt för bolaget att förfoga över vitet utan torde snarast betraktas som en av parterna överenskommen betalningsanvisning, vilken inte går att överlåta utan samtliga parters samtycke. Tolkningen av bestämmelsen måste vidare ses i ljuset av att ett vite i första hand skall ses som ett påtryckningsmedel. — Norvenco och inte Johan af Klint har förvärvat konkursboets påstådda rätt till vite. Svarandena har inte godkänt konkursförvaltarens avyttringsförfarande. De bestrider Johan af Klints påstådda förvärv av vitesrätten från Norvenco. Johan af Klint kan inte genom ett eventuellt förvärv erhålla bättre rätt än Norvenco eller konkursboet.

Johan af Klint

Avvisning

Johan af Klints förstahandsyrkande om vitesersättning utgör inte en talan om annans rätt, eftersom han yrkar att svarandena skall utge ersättningen till honom själv. Johan af Klint gör gällande att han förvärvat rätten till vitesersättning. I enlighet med den svenska påståendedoktrinen skall hans talan därför inte avvisas. — Johan af Klint andrahandsyrkandet går ut på att svarandena skall förpliktas att utge ersättning till RayTherapys konkursbo. I den aktuella situationen föreligger sådana speciella omständigheter att part i konsortialavtalet har rätt att föra talan om annans rätt. Genom konsortialavtalet har samtliga parter kommit överens om att envar part

kan påkalla vite till förmån för RayTherapy. Genom denna överenskommelse och genom skiljeklausulen har parterna vidare bestämt att vitesklausulen skall kunna verkställas genom ett skiljeförfarande. Att avtalet har denna innebörd har svarandena godtagit genom att de utan några invändningar deltagit i en av konkursförvaltaren anordnad auktion vid vilken konkursbolagets vitesfordringsrätt bjöds ut till högstbudande och såldes till Johan af Klint. – Till skillnad från vad som gäller enligt rättegångsbalken är presumtionen i skiljeförfaranden att skiljemännen skall vara generösa när det gäller att tillåta nya yrkanden och åberopanden som håller sig inom ramen för skiljeavtalet (SOU 1994:81 s. 277, prop. 1998/99:35 s. 108 och 227 samt Cars, Lagen om skiljeförfarande, 2001, s. 115 f. och Heuman, Skiljemannarätt s. 424). Detta framgår också av såväl 18 § skiljedomsreglerna som av 23 § andra stycket lagen om skiljeförfarande, vilka båda tillåter taleändringar såvida inte skiljemännen finner det ”olämpligt”. – Johan af Klints taleändringar har inte införts sent i processen utan i den första kompletta käromålsskriften, K 1. Enligt 1 § skiljedomsreglerna skall påkallelseskriften innehålla ”en sammanfattande redogörelse för tvisten” och ”preliminär uppgift om kärandens yrkande”. Detta indikerar i sig att påkallelseskriften utgör en preliminär beskrivning av tvisten som självklart kan komma att modifieras av motpartens efterkommande inställning. (jfr SOU 1994:81 s. 140). I doktrinen har ett flertal skäl redovisats för att taleändringar skall tillåtas i skiljeförfaranden, bl.a. att tvistelösningen annars fördröjs genom att käranden tvingas till ett allt för omfattande föreberedelsearbete innan käranden kan påkalla skiljeförfarande och att kostnaderna kan hållas nere om skiljemännen tillåter taleändringar istället för att hänvisa part att inleda nytt skiljeförfarande. Eftersom skiljeförfarandet utgör ett eninstansförfarande finns det dessutom skäl att med viss restriktivitet tillåta taleändringar på ett sent stadium i processen för att minimera riskerna för en materiellt felaktig dom (Heuman, a.a. s. 423). I förarbetena har särskilt de processekonomiska skälen för att tillåta taleändringar framhållits (SOU 1994:81 s. 140). – Grunderna för skadeståndstalan vilar i allt väsentligt på samma brott mot konsortialavtalet som anförs beträffande vitesrätten. Talan om skadestånd kan därför inte sägas vara en särdeles omfattande taleändring (vilken dessutom bygger på samma gärningsbeskrivningar som vitet) och kan därför inte heller anses vara olämplig med hänsyn till tidpunkten för taleändringen och omständigheterna i

övrigt. – Det förhållandet att parterna avtalat om ett förenklat förfarande kan inte medföra att käranden inte får utnyttja den rätt till taleändring som ett skiljeförfarande erbjuder.

Ogillande på grund av bristande behörighet

Johan af Klint är och har alltid varit aktieägare i RayTherapy, vilket framgår av aktieboken. Johan af Klint avgick ur bolagets styrelse på egen begäran för att ge styrelsen arbetsro. Påståendet att Johan af Klint genom att utträda ur styrelsen m.m. konkludent skulle ha av sagt sig äganderätten till sina aktier faller på sin egen orimlighet. Han har helat tiden värnat om sin aktieandel i RayTherapy. Johan af Klints rätt att föra talan om avtalsbrott grundar sig primärt på hans ställning som part i konsortialavtalet. Det är sålunda Johan af Klint som privatperson och aktieägare i RayTherapy som är part i detta avtal. – Avtalet den 18 oktober 2001 med Norvenco avsåg primärt ett uppdrag åt Norvenco att anskaffa av riskkapital till RayTherapy. RayTherapys ensidiga och oriktiga uppsägning den 14 oktober 2002 av detta uppdragsavtal, innebar inte på något sätt att konsortialavtalet upphörde. Norvenco nämns överhuvudtaget inte i konsortialavtalet. – Såväl brotten mot konsortialavtalet, påtalandet av dessa, påminnelserna om att vidta rättelse inom sextio dagar, som sextiodagarsfristens förfallotid har ägt rum långt före RayTherapy konkursansökan den 27 april 2004. När sista dagen för rättelse passerats underrettade Johan af Klint i brev den 20 mars 2004 RayTherapy att vitesfordringarna på svarandena uppstått. – En borgenär har i princip rätt att överlåta sin fordran. Någon inskränkning i denna rätt har inte avtalats och har inte heller förelegat för RayTherapys konkursbo. En konkursförvaltare har givetvis rätt att överlåta konkursboets fordringar (NJA 1985 s. 376). Genom att delta i det av konkursförvaltaren anordnade auktionsförfarandet - utan att framföra några som helst invändningar mot att konkursboet överlät fordringsrätten - har svarandena under alla omständigheter genom konkludent handlande bekräftat vitesfordringens existens och överlåtbarhet. Efter avslutat anbuds förfarande tecknades att avtal mellan RayTherapys konkursbo och Johan af Klints bolag Norvenco, genom vilket Norvenco förvärvade rätten till en eventuell utfallande vitesersättning av konkursboet. Genom ett villkorat

överlåtelseavtal mellan Norvenco och Johan af Klint har Johan af Klint förvärvat Norvencos rätt till eventuell utfallande vitesersättning. För det fall Johan af Klint inte tillerkänns vitesbelopp eller del därav, förfaller överlåtelseavtalet utan vidare uppsägning. Om hinder mot överlåtelse av vitesfordringsrätten anses föreligga, har Johan af Klint i andra hand yrkat att beloppet skall betalas till RayTherapys konkursbo.

DOMSKÄL

Avvisning

Johan af Klints talerätt

Som han får förstås grundar Johan af Klint sin talan om vitesersättning och skadestånd på grund av brott mot konsortialavtalet primärt på att han har ställning som part i detta avtal.

Av konsortialavtalets ingress framgår att det träffats mellan fem fysiska personer med angivna personnummer, nämligen svarandena och Johan af Klint. Avtalet är vidare undertecknat av Johan af Klint utan någon anteckning om att det skulle ha skett för Norvencos räkning och Norvencos namn förekommer över huvud taget inte i avtalet. Johan af Klint har givit in en handling som utvisar aktiefördelningen vid stiftandet av RayTherapy. Enligt denna tilldelades Johan af Klint 250 A-aktier och 250 B-aktier. Hans uppgift att han i aktieboken fortfarande står antecknad som ägare till dessa aktier vinner stöd av att han överklagade beslutet att försätta RayTherapy i konkurs och får godtas. Svarandena har inte gjort gällande att konsortialavtalet har sagts upp särskilt men påstått att RayTherapys uppsägning genom brev den 14 oktober 2002 av uppdragsavtalet med Norvenco inneburit att Johan af Klint förlorat sin ställning som aktieägare i RayTherapy och part i konsortialavtalet. Men i brevet av den 14 oktober 2002 berörs inte konsortialavtalet med ett ord. I brevet erbjuds Johan af Klint att sälja sina aktier till köpare som skulle anvisas av RayTherapy men av allt att döma utnyttjade han inte erbjudandet. Med hänsyn till brevets och konsortialavtalets innehåll kan uppsägningen den 14

oktober 2002 av uppdraget åt Norvenco inte ha inneburit att Johan af Klint förlorat sin ställning som aktieägare i RayTherapy och part i konsortialavtalet.

Skiljemannen finner därför att Johan af Klint i egenskap av undertecknare av konsortialavtalet och ägare av aktier i RayTherapy har den rätt som enligt punkt 11 i samma avtal tillkommer part att påtala avtalsbrott som begås av annan part i avtalet.

Punkten 11 av konsortialavtalet lyder:

Bryter Part mot detta avtal och har Parten inte vidtagit rättelse inom sextio dagar från det att avtalsbrottet påtalas av annan Part, skall Parten till Bolaget på begäran av annan Part erlægga ett vite på 100.000 kr för varje sådant tillfälle. Vitesbeloppet betager inte förfördelad Part rätten att göra andra påföljder av avtalsbrottet gällande.

Punkten 11 ger således Johan af Klint såsom part i konsortialavtalet rätt att påtala brott mot detta som begås av någon av de övriga parterna i avtalet, nämligen Erik Hedlund, Anders Brahme, Bengt Lind och Peder Näfstadius och, om rättelse inte sker inom 60 dagar, begära att den felande parten erlägger det föreskrivna vitet till bolaget. Ingenting sägs om vad som skall ske för det fall den felande parten inte efterkommer en begäran av sistnämnt slag. Syftet med bestämmelsen, nämligen att få parterna att respektera konsortialavtalet, skulle emellertid gå förlorat, om den part som givits rätt att påtala brott mot avtalet inte skulle kunna fullfölja saken genom att föra frågan om inbetalning av vitet till skiljetvist enligt punkten 12 i konsortialavtalet. Skiljemannen finner därför att Johan af Klint genom punkterna 11 och 12 i konsortialavtalet har givits rätt att påkalla skiljeförfarande och i detta föra talan om inbetalning av vitesbelopp till RayTherapy på grund av brott mot konsortialavtalet.

På grund av det anförda skall svarandenas avvisningsyrkande på den grund att Johan af Klints talan skulle röra annans rätt ogillas.

Till vem skall vitesbeloppen betalas?

Johan af Klint yrkade i påkallelsekriften att svarandena skulle utge vitesbeloppen till hans helägda aktiebolag Norvenco. I K 1 yrkar Johan af Klint att vitesbeloppen skall betalas i första hand till honom själv och i andra hand till RayTherapys konkursbo. Till stöd för att vitesbeloppen skall utbetalas till honom själv åberopar Johan af Klint dels ett den 1 juli 2004 dagtecknat avtal mellan RayTherapys konkursbo och Norvenco i vilket avtal konkursboet överlåter den eventuella rätt till vitesersättning som må följa av konsortialavtalet, dels en den 15 december 2004 dagtecknad överlåtelse från Norvenco till Johan af Klint av rätten till vitesersättning.

Som anförts ovan ger punkterna 11 och 12 i konsortialavtalet Johan af Klint rätt att föra talan om inbetalning av vitesbelopp till RayTherapy på grund av brott mot konsortialavtalet. Sedan Johan af Klint påtalat att svarandena enligt hans mening brutit mot konsortialavtalet och begärt rättelse av dem men svarandena inte har vidtagit rättelse inom den föreskrivna 60-dagarsfristen, har RayTherapy fått en fordran på svarandena avseende vitesersättning. Som Johan af Klint har anført har en borgenär i princip rätt att överlåta sin fordran. Någon inskränkning i denna rätt har inte avtalats och har inte heller förelegat för RayTherapys konkursbo. En konkursförvaltare har rätt att överlåta konkursboets fordringar (jfr NJA 1985 s. 376). Svarandenas påstående att konkursförvaltaren inte haft befogenhet att överlåta rätten till vite på Norvenco kan därför inte godtas.

En kopia av överlåtelsen av vitesrätten från Norvenco till Johan af Klint har givits in i skiljemålet. Det är tydligt att Norvenco haft rätt att förfoga över vitesrätten på detta sätt. Svarandenas invändning att Johan af Klint inte har förvärvat rätten till de omtvistade vitesbeloppen kan därför inte godtas.

Har taleändringarna skett för sent?

Svarandena har anfört att Johan af Klints åberopande av förvärvet av vitesrätten från Norvenco och yrkande om skadestånd utgör otillåtna taleändringar som skall avvisas med stöd av 18 § skiljedomsreglerna.

Skiljeförfarandet gäller Johan af Klints påstående att svarandena dels förvärvat och ombildat två lagerbolag för att konkurrera med RayTherapy, dels gett dessa lagerbolag namn som liknar RayTherapy och dels till underpris överfört vissa patent m.m. från RayTherapy till lagerbolagen. Att det är dessa gärningar som läggs svarandena till last framgår redan av påkallelseskraften och några ändringar i gärningsbeskrivningarna har inte skett. Däremot har Johan af Klint – i ljuset av de invändningar som svarandena framfört i svarsskriften till Skiljedomsinstitutet och i yttranden över Johan af Klints skrifter i skiljeförfarandet– dels förvärvat vitesrätten från Norvenco och ändrat sitt förstahandsyrkande så att betalning inte skall erläggas till Norvenco utan i stället till honom själv eller RayTherapys konkursbo, dels framfört ett andrahandsyrkande om skadestånd.

Vad först gäller förstahandsyrkandet så ger reglerna om skiljeförfarande parterna långtgående möjligheter att ändra sin talan. Johan af Klints åtgärd att till bemötande av svarandenas invändningar om bristande talerätt förvärva tvisteföremålet och ändra sin talan till överensstämmelse med de nya förhållandena är med hänsyn till tidpunkten för åtgärden och övriga omständigheter inte olämplig (jfr 13 kap. 7 § rättegångsbalken). Svarandens invändning att Johan af Klints förvärv av vitesrätten skulle ha skett för sent kan därför inte godtas.

Vad härefter gäller skadeståndsyckandet ger som nämnts reglerna om skiljeförfarande parterna långtgående möjligheter att ändra sin talan. Att Johan af Klint i sin första skrift till skiljemanden i själva saken kompletterar sitt förstahandsyrkande om vitesersättning med ett andrahandsyrkande om skadestånd får godtas eftersom skadeståndsanspråket omfattas av skiljeavtalet (jfr sista meningen i punkten 11 i

konsortialavtalet) och avser samma gärningar som ligger till grund för vitesanspråket.

På grund av det anförda skall svarandenas avvisningsyrkanden ogillas.

Bristande behörighet

Skiljemannen har i det föregående under rubriken Avvisning behandlat samtliga de omständigheter som svarandena anför till stöd för sitt yrkande att käromålet skall ogillas därför att Johan af Klint saknar talerätt. Skiljemannen har sålunda funnit att Johan af Klint är aktieägare i RayTherapy, att RayTherapys uppsägning den 14 oktober 2002 av uppdragsavtalet med Norvenco inte har inneburit att Johan af Klint förlorat sin ställning som aktieägare i RayTherapy och part i konsortialavtalet, att konkursförvaltaren haft rätt att överlåta rätten till vite till Norvenco och att Johan af Klint gjort ett civilrättsligt giltigt förvärv av denna vitesrätt från Norvenco.

Svarandenas yrkande att käromålet skall ogillas därför att Johan af Klint saknar talerätt skall alltså lämnas utan bifall.

DOMSLUT

1. Svarandenas avvisningsyrkanden ogillas
2. Svarandenas yrkande om att käromålet skall ogillas på grund av att Johan af Klint inte har behörighet att föra talan lämnas utan bifall.

Bo Svensson

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING	2
SKILJEFÖRFARANDET	4
YRKANDEN	4
PARTERNAS ARGUMENTATION	5
DOMSKÄL	10
DOMSLUT	14